

บทที่ 5

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบบสองกลุ่ม วัดก่อนและหลังการทดลอง (pre-test post-test control group design) เพื่อศึกษาถึงผลของการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเองต่อพฤติกรรมการดูแลเด็กของผู้ดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลเด็กของผู้ดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย ในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง ในระยะเวลาห่างกัน 8 สัปดาห์
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลเด็กของผู้ดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย ในกลุ่มควบคุม ในระยะเวลาห่างกัน 8 สัปดาห์
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลเด็กของผู้ดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง ในระยะเวลาห่างกัน 8 สัปดาห์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือผู้ดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียอายุ 6-12 ปี ที่พาเด็กมารับการรักษาที่โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี จำนวน 58 คน กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะตามคุณสมบัติที่กำหนด แล้วแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยการสุ่มเข้าสู่กลุ่ม (Random assignment) โดยจับสลากสุ่มคนแรกเป็นกลุ่มทดลอง คนที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน สำหรับผู้ดูแลในกลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเอง และผู้ดูแลในกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเอง ในขณะที่ทำกลุ่มช่วยเหลือตนเองนั้น ได้มีกลุ่มตัวอย่างออกจากการศึกษาไป 2 คน จึงเหลือกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลอง จำนวน 28 คน

เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย โดยมีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และหาความเที่ยงของแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลเด็กโรคธาลัสซีเมีย ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของอัลฟาครอนบาค เท่ากับ 0.91

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้คือ

กลุ่มทดลอง เก็บข้อมูลครั้งที่ 1 (pre-test) เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย หลังจากนั้นเข้าร่วมการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเองครั้งที่ 1 แล้วนัดอีก 4 สัปดาห์ เพื่อเข้าร่วมการทำกลุ่มครั้งที่ 2 และนัดอีก 4 สัปดาห์ เพื่อเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 (post-test)

กลุ่มควบคุม เก็บข้อมูลครั้งที่ 1 (pre-test) เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย หลังจากนั้นนัดอีก 8 สัปดาห์ เพื่อเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 (post-test)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าคะแนนที่
2. ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเด็กของผู้ดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลองในระยะเวลาห่างกัน 8 สัปดาห์ ทั้งรายด้านและโดยรวม โดยการทดสอบที่ กรณี 2 กลุ่มมีความสัมพันธ์กัน (paired t-test)
3. ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเด็กของผู้ดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย ของกลุ่มควบคุมในระยะเวลาห่างกัน 8 สัปดาห์ ทั้งรายด้านและโดยรวม โดยการทดสอบที่ กรณี 2 กลุ่มมีความสัมพันธ์กัน (paired t-test)
4. ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเด็กของผู้ดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังจากการทดลองในระยะเวลาห่างกัน 8 สัปดาห์ ทั้งรายด้านและโดยรวม โดยการทดสอบที่ กรณี 2 กลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (independent t-test)

สรุปผลการวิจัย

จากข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแล พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็กทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ อายุเฉลี่ยของผู้ดูแลเด็กกลุ่มทดลองเท่ากับ 29.07 ปี (SD = 7.23) ส่วนกลุ่มควบคุม เท่ากับ 30.20 ปี (SD = 6.70) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ดูแลเด็กกลุ่มทดลองเท่ากับ 6,214.29 บาท (SD = 2389.90) ส่วนกลุ่มควบคุมเท่ากับ 6,333.33 บาท (SD = 2567.48) นอกจากนี้ผู้ดูแลเด็กทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 60.7 และ 50.0 ตามลำดับ มีสถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 89.3 และ 90.0 ตามลำดับ และมีอาชีพเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 50.0 และ 53.3 ตามลำดับ

จากข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ อายุเฉลี่ยของเด็กในกลุ่มทดลองเท่ากับ 9.04 ปี (SD = 2.05) ส่วนกลุ่มควบคุมเท่ากับ 8.13 ปี (SD = 1.94) ลำดับที่ของบุตรโดยเฉลี่ยของเด็กกลุ่มทดลองเป็นบุตรลำดับที่ 1.71 (SD = .81) ส่วนกลุ่มควบคุมเป็นบุตรลำดับที่ 1.73 (SD = .83) อายุเฉลี่ยขณะได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นธาลัสซีเมียของเด็กในกลุ่มทดลองเท่ากับ 20.86 เดือน (SD = 20.57) ส่วนกลุ่มควบคุมเท่ากับ 17.20 เดือน (SD = 17.10) ระยะเวลาตั้งแต่ได้รับการ

วินิจฉัยจนถึงปัจจุบันโดยเฉลี่ยของกลุ่มทดลองเท่ากับ 9.82 ปี (SD = 2.16) ส่วนกลุ่มควบคุมเท่ากับ 9.53 ปี (SD = 2.37) จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาต่อเดือนโดยเฉลี่ยของกลุ่มทดลองเท่ากับ 4.57 ครั้ง (SD = 1.62) ส่วนกลุ่มควบคุมเท่ากับ 4.13 ครั้ง (SD = 1.48) นอกจากนี้เด็กทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.1 และ 56.7 ตามลำดับ ไม่มีบุตรคนอื่นเป็นพาหะโรคธาลัสซีเมีย คิดเป็นร้อยละ 92.8 และ 90.0 ตามลำดับ และไม่มีบุตรคนอื่นที่เป็นโรคธาลัสซีเมียเลยทั้งสองกลุ่ม

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. หลังการทดลองผู้ดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียที่ได้รับการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมในการดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่าก่อนการเข้ากลุ่มช่วยเหลือตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ผู้ดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียที่ไม่ได้รับการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมในการดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการวัดในระยะเวลาห่างกัน 8 สัปดาห์ ยกเว้นด้านการดูแลให้มีการทำกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. หลังการทดลองผู้ดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียที่ได้รับการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมในการดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียโดยรวมและรายด้านสูงกว่าผู้ดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียที่ไม่ได้รับการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อจำกัดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการทำกลุ่มด้วยตนเอง ทำให้มีความรู้จำกัด และคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งอาจทำให้มีผลต่อความตรงภายในของผลวิจัยที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มทดลอง ซึ่งกลุ่มทดลองอาจเกิดความลำเอียงในการตอบแบบสอบถาม (post-test) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างอาจรู้สึกเกรงใจผู้วิจัย หรือต้องการเอาใจผู้วิจัย จึงตอบเพื่อให้ได้คะแนนสูง ซึ่งควรแก้ปัญหาโดยใช้แบบสอบถามเพื่อถามผู้ป่วยเด็กด้วย เพื่อเป็นการตรวจสอบความตรงกันของคำตอบ ระหว่างคำตอบของผู้ดูแลและของเด็ก หรือปรับแผนการวิจัยให้กลุ่มควบคุมได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้วิจัยที่เท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ซึ่งพบว่าผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ได้รับการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเอง มีพฤติกรรมในการดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมีย ดีกว่าผู้ดูแลเด็กกลุ่มที่ไม่ได้รับการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเอง ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ด้านปฏิบัติการพยาบาล

1. ควรนำโปรแกรมการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเองไปใช้กับกลุ่มผู้ดูแลเด็กวัยเรียนโรคธาลัสซีเมียที่คลินิกโรคธาลัสซีเมีย เพื่อให้การบริการสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ดูแลเด็กได้ครบถ้วน ตลอดจนเพื่อให้การบริการแก่ผู้ดูแลเด็กที่เจ็บป่วยด้วยโรคธาลัสซีเมียได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้พบว่ายังไม่เป็นการสิ้นเปลืองบุคลากรในคลินิกด้วย เนื่องจากในการจัดกลุ่มช่วยเหลือตนเองนี้ มีบุคลากรในคลินิกจำนวน 1 คนก็เพียงพอแล้ว เพราะเป็นแหล่งความรู้ทางวิชาการแก่กลุ่ม และเป็นผู้นำกลุ่มในช่วงแรก หลังจากนั้นสมาชิกกลุ่มก็จะเลือกผู้นำกลุ่มขึ้นเอง และจัดดำเนินการกลุ่มกันเอง บุคลากรในคลินิกเพียงแต่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในยามที่กลุ่มต้องการเท่านั้น ซึ่งเป็นการลดภาระงานของบุคลากรในคลินิก ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กที่เจ็บป่วยด้วยโรคธาลัสซีเมียมีพฤติกรรมดูแลที่ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย

2. ควรนำกลุ่มช่วยเหลือตนเองไปทดลองใช้กับผู้ดูแลเด็ก และเด็กโรคธาลัสซีเมียในวัยอื่น ๆ เช่น วัยก่อนเรียน วัยรุ่น เป็นต้น เพื่อให้ผู้ดูแลเด็ก และเด็กได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การดูแลที่กว้างขวางขึ้น เพราะกลุ่มอายุของเด็กที่ต่างกัน พฤติกรรมในการดูแลย่อมแตกต่างกันตามไปด้วย

3. ควรมีการส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กมีการทำกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

ด้านการศึกษา

1. ในการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาล ควรเน้นให้นักศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเอง โดยจัดให้มีโปรแกรมการเรียนการสอนและจัดให้มีประสบการณ์ในเรื่องการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเองให้แก่นักศึกษา เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการทำกลุ่ม มาประเมินปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และวางแผนการพยาบาล หรือให้ความรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับปัญหาหรือความต้องการของผู้ดูแลเด็กต่อไป

2. ควรมีการจัดอบรมแก่บุคลากรที่มีสุขภาพในเรื่องการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเอง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และเพื่อให้บุคลากรในทีมสุขภาพสามารถใช้เทคนิคในการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเองได้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อแก้ปัญหาให้แก่ผู้ดูแลเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยระยะยาวเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของเด็กธาลัสซีเมียตามการรับรู้ของผู้ดูแลเด็กและเด็กที่เข้าร่วมการทำกลุ่มช่วยเหลือตนเอง